

Орлин Спасов. За отговорността на разказвача:

„Медиен разказ“ на Снежана Попова

с. 186-189

**ЗА ОТГОВОРНОСТТА НА РАЗКАЗВАЧА: „МЕДИЕН РАЗКАЗ“ НА
СНЕЖАНА ПОПОВА**

ОРЛИН СПАСОВ

About the Storyteller's Responsibility: "Media Narrative" by Snezhana Popova

Orlin Spassov

Резюме: Рецензия на книгата „Медиен разказ“ на проф. дсн Снежана Попова. Появата на книгата "Медиен разказ" несъмнено е интелектуален факт с голяма значимост за медийните изследвания. Българската наука отдавна се нуждае от подобен обобщаващ труд. В контекста на огромните промени, донесени от дигиталната революция, медийните разкази запазват централна роля при формиране на посланията към аудиторията. Ето защо разбирането на структурите на разказа, на позициите и нагласите на разказвачите, както и на възприемането на историите от публиката, остават от фундаментално значение. Книгата предлага ключ към това знание.

Ключови думи: медиен разказ, история, медии, структура на разказа, репрезентации, научно изследване

Abstract: A review of the book "Media narrative" by Prof. Snezhana Popova, Dr of Soc Sci. Without a doubt, the introduction of the book "Media narrative" is an intellectual achievement of utmost importance for media research. Bulgarian research has long been in need of a resumptive wok. In the context of the enormous changes caused by the digital revolution, media narratives maintain their central role when forming messages to the audience. Therefore, it is still fundamental to understand the structure of narratives, the opinions and attitudes of storytellers, as well

as the way stories are perceived by the audience. This book offers a key to such knowledge.

Key words: media narrative, story, media, story structure, representations, academic research

С книгата *"Медиен разказ"*, публикувана в Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, Снежана Попова продължава една устойчива изследователска линия, следвана през годините. Интересът към този проблемен кръг се среща още в предишни нейни книги като *"Социално време и медиен разказ"*, в работата ѝ по научни проекти, в преподавателската ѝ дейност. Постепенно за Снежана Попова медийният разказ се оформя като благодатна централна тема, около която се съсредоточават научните ѝ търсения.

Този устойчив интерес не е случаен и следва важни промени в медийния пейзаж. В новата книга той е движан от ключовата роля на разказите за разбиране на промените в медийния текст, настъпили в хода на дигиталната революция. *"Медиен разказ"* актуализира теорията и практиката на наратологията в най-съвременен контекст и прави голяма крачка напред в изследванията.

Текстът се състои от три основни части. В началото е направен преглед на теоретичните подходи към понятието разказ и по-специално на мястото му в медийните и журналистическите изследвания. Втора глава също е теоретична, като в нея вниманието е насочено към видовете разкази и разказвачи (или разказващите субекти, по Пол Рикьор). Последната част сменя ракурса и въвежда читателя в едно по-инструментално поле, в което е показано как теоретичните модели работят на терена на конкретни изследвания (с поглед към наративния анализ, дискурс анализа, контент анализа, анализа на рецепцията и други важни подходи към текста в медиите). В тази част са приложени три изключително интересни анализа на български медийни разкази (по-точно макроразкази), обединяващи текстове, свързани с определена тема: Афганистан, Ирак и темата „бежанци“. Заедно с тези обособени в самостоятелна глава казуси,

книгата предлага на читателите и редица други примери за анализ на журналистически наратив от европейската и българската медийна практика, от опита на традиционните и на новите медии.

Така изградена, структурата на книгата е много прецизна и въвеждането на читателя в проблематиката става постепенно и внимателно, с изясняване на всички важни детайли. Трябва да се отбележи, че в интернационалната научна литература както теоретичните дебати, така и реализираните приложни анализи, свързани с медийните разкази, са изключително обхватни. Цялата сложност на тези две взаимодопълващи се полета е представена в книгата на Снежана Попова по изчерпателен и балансиран начин. Теорията подготвя терена за анализите, анализите препращат към теорията и я обогатяват. Разгледаните казуси далеч надхвърлят целите на обикновеното илюстриране на възможностите на наративния анализ и имат ценен принос за разбиране на журналистическите практики в българските медии в една по-широка историческа рамка (трите казуса обхващат развития между 1998 и 2015 г.).

Силна страна на изследването е анализът на начините, по които разказите участват в конструиране на медийните репрезентации. В медиите, напомня авторката, съжителстват различни наративи, част от които не са журналистически. Проследяването на взаимните влияния между различните видове разкази заема едни от най-интересните страници в книгата. Същевременно разказите са описани като трансмедийни (преминаващи от медия в медия) и като принципно отворени. Именно тези техни характеристики, разгърнати активно в новия дигитален контекст, постепенно започват да поставят под въпрос самото класическо разбиране за медиен разказ. Кризата на кохерентните линейни наративи, фрагментацията, интерактивността и други важни промени довеждат, по думите на Снежана Попова, до „всевластие на неопределеността”. Но в тази нова ситуация на наративна неопределеност не става дума за носталгично завръщане към сякаш по-устойчивите медийни разкази от времето преди дигиталния обрат. Такова завръщане едва ли би било

възможно. Поради тази причина книгата поставя на преден план по-скоро въпроса за отговорността на разказвача за разказа. Тъй като чрез разказването се конструира свят, етичният ангажимент на авторите на истории, получаващи живот в медиите, е особено важен – може би дори по-важен от времето на традиционния, „аналогов“ медиен разказ, защото днес в контекста на интернет възможностите за преднамерено насочване на вниманието на публиката в една или друга посока са много по-големи.

В *"Медиен разказ"* читателят ще открие характерната и за други публикации на Снежана Попова широка теоретична култура и предпочитание към интердисциплинарните подходи, преплитачи елементи от изследванията на текста, теорията на комуникациите, медийните и журналистическите изследвания, социологията и др. Ясно видим е сантиментът на Попова към едно теоретично ядро, формирано от ключови френскоезични автори с принос към наративния анализ: от Ролан Барт, през Пол Рикъор и Пиер Бурдийо, до учените от белгийския изследователски център „Обсерватория на медийния разказ”, за да споменем само част от тях. Разбира се, афинитетът на Снежана Попова към френска теория не е за сметка на други научни традиции, също добре представени в книгата, но е знак за собствените ѝ предпочитания към една по-специфична нагласа, която по-често и по-интензивно препраща към философско рамкиране на анализа.

Появата на книгата *"Медиен разказ"* несъмнено е интелектуален факт с голяма значимост за медийните изследвания. Българската наука отдавна се нуждае от подобен обобщаващ труд. В контекста на огромните промени, донесени от дигиталната революция, медийните разкази запазват централна роля при формиране на посланията към аудиторията. Ето защо разбирането на структурите на разказа, на позициите и нагласите на разказвачите, както и на възприемането на историите от публиката, остават от фундаментално значение. Книгата предлага ключ към това знание.